

Educatie voor Duurzame Ontwikkeling

LIMNET

17 Januari 2006

Willy Sleurs, Dienst voor Onderwijsontwikkeling
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Inhoud

- Waarover gaat Duurzame ontwikkeling (DO)?
- Waarover gaat Educatie voor DO (EDO)?
- Federale en Vlaamse ontwikkelingen
- Eindtermen en duurzame ontwikkeling

-
- *Waarover gaat Duurzame ontwikkeling (DO)?*
  - Waarover gaat Educatie voor DO (EDO)?
  - Federale en Vlaamse ontwikkelingen
  - Eindtermen en duurzame ontwikkeling

Het (succes)verhaal van de nijlbaars

Nijlbaars met civeche-saus

Verwarm de oven voor op 180° en bereid de saus. Dompel de tomaten onder in kokend water, pel en ontpit ze en snij ze in blokjes. Hak de sjalotten en de koriander (ongeveer 2 eetlepels), vermeng 10 cl olijfolie met 1 eetlepel citroensap en peper en zout, voeg de groenten en de koriander toe en meng alles goed.

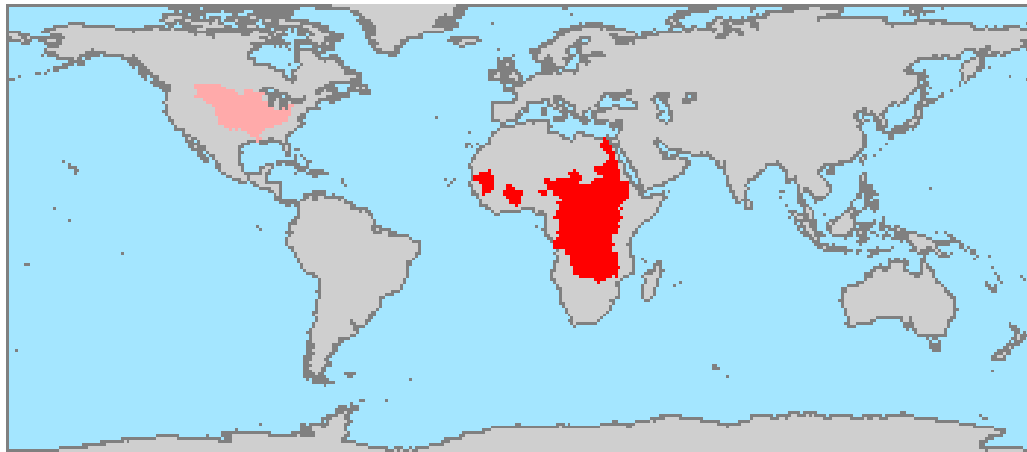
Neem 4 grote vellen aluminiumpapier, wrijf ze in met olie, verdeel er de vis over in 4 porties, breng op smaak met zout en peper, leg er een takje koriander op en overgiet met een beetje olijfolie. Sluit de papillotten, leg ze op een schotel en laat ze bakken in de oven.

Na 15 minuten open je de papillotten, verdeel je er de saus over en sluit je ze zorgvuldig opnieuw. Laat ze nog 5 minuten bakken.

Dien bij deze vis rijst op.

Ingrediënten voor 4 personen

3 Roma tomaten, 1 citroen, verse koriander, 4 sjalotten, olijfolie, peper en zout, 800 gram Nijlbaars

Het ene deel van het (succes)verhaal ...

- Bij toeval geïntroduceerd in Victoria meer (1962)
- Geliefde vissoort in het 'Westen'
- Economische ontwikkeling rond het Victoria meer (Tanzania, Oeganda, Kenia)
- Alle delen van de vis worden gebruikt

De keerzijde ... (1)

Effecten op het milieu (en gezondheid):

- Vermindering biodiversiteit in Victoria meer
- Toename malaria
- Economische ontwikkeling vereist energie (ontbossing)
- Ontbossing veroorzaakt verzilting van het meer
- Hypertrofiëring Victoria meer

De keerzijde ... (2)

Effecten op de plaatselijke economie:

- Verdwijnen van kleinschalige visserijactiviteiten
- Wapenhandel
- Op lange(re) termijn: verdwijnen van nijlbaars in Victoria meer door overbevissing (waardoor economische activiteiten verdwijnen) *

* 220.000 ton in 1992 tot 168.000 in 1996

De keerzijde ... (3)

Effecten op het sociale leven:

- Prostitutie (+ toename AIDS patiënten)
- Toenemend druggebruik
- Stijging criminaliteit

Venice International Film Festival - Giornate degli Autori
Toronto International Film Festival
San Sebastian International Film Festival

film by
DARWIN'S NIGHTMARE
Hubert Sauper

Produced by Wido di Caro, Hubert Sauper, and ...
with the support of ...
Distribution: ...
© 2004 ...
Distributed by ...

"Ik had dezelfde film kunnen maken over Sierra Leone, waar de diamanten de vissen zouden vervangen, of over Honduras en zijn bananen, of over Irak, Nigeria of Angola waar de ruwe petroleum de hoofdrol zou spelen"

Hubert Sauper

Kenmerken van duurzaamheidsvraagstukken

- Lange-termijn effecten (toekomstige generaties)
- Effecten op systeemniveau
- Hoge graad van complexiteit (ecologische, sociale en economische aspecten met mekaar verweven)
- Hoge graad van onvoorspelbaarheid (onzekerheidsprincipe)
- Risicomaatschappij (*sensu* Beck / Giddens) (reflexieve moderniseringstheorie) → sub-politisering
- Definitie WCED (development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs)."

Economische dimensie

Kringloop-economie
Management van stromen
Omgevingsmanagement-systeem
Milieuvriendelijke, innovatieve technologieën
Eco-design
Ecologisch en sociaal rechtvaardige prijzen
Principe 'vervuiler betaalt'
regionaal en lokaal marketingnetwerk
Eerlijke handel

Ecologische dimensie

Spaarzaam omgaan met (natuurlijke) hulpbronnen
Regeneratievermogen van de natuur
Biodiversiteit
Ecologisch kringloop-principe
Hernieuwbare energie
Voorzorgprincipe
Voorkomen van de overbelasting van het ecosysteem (afval, emissies van schadelijke stoffen)

**Duurzame
ontwikkeling**

Sociale dimensie

Bevorderen van de (menselijke) gezondheid
Gelijke toegang tot gebruik van natuurlijke hulpbronnen
Intra-generationale rechtvaardigheid
Rekening houden met de behoeften van toekomstige generaties (inter-generationale rechtvaardigheid)
Democratisering en participatie van alle bevolkingsgroepen
Recht op arbeid om te voorzien in de levensbehoeften

Culturele dimensie

Ethisch bewustzijn
Omgevingsvriendelijke levensstijl
Holistische benadering van de natuur
lokale en culturele verscheidenheid van wegen naar duurzame ontwikkeling
Traditionele kennis
Bewust consumeren
Lokale openbaarheid
Internationale uitwisseling

-
- Waarover gaat Duurzame ontwikkeling (DO)?
  - *Waarover gaat Educatie voor DO (EDO)?*
  - Federale en Vlaamse ontwikkelingen
  - Eindtermen en duurzame ontwikkeling

Algemene doelen van educatie

(als levenspolitieke vorming)

(= persoonsvorming in maatschappelijke context)

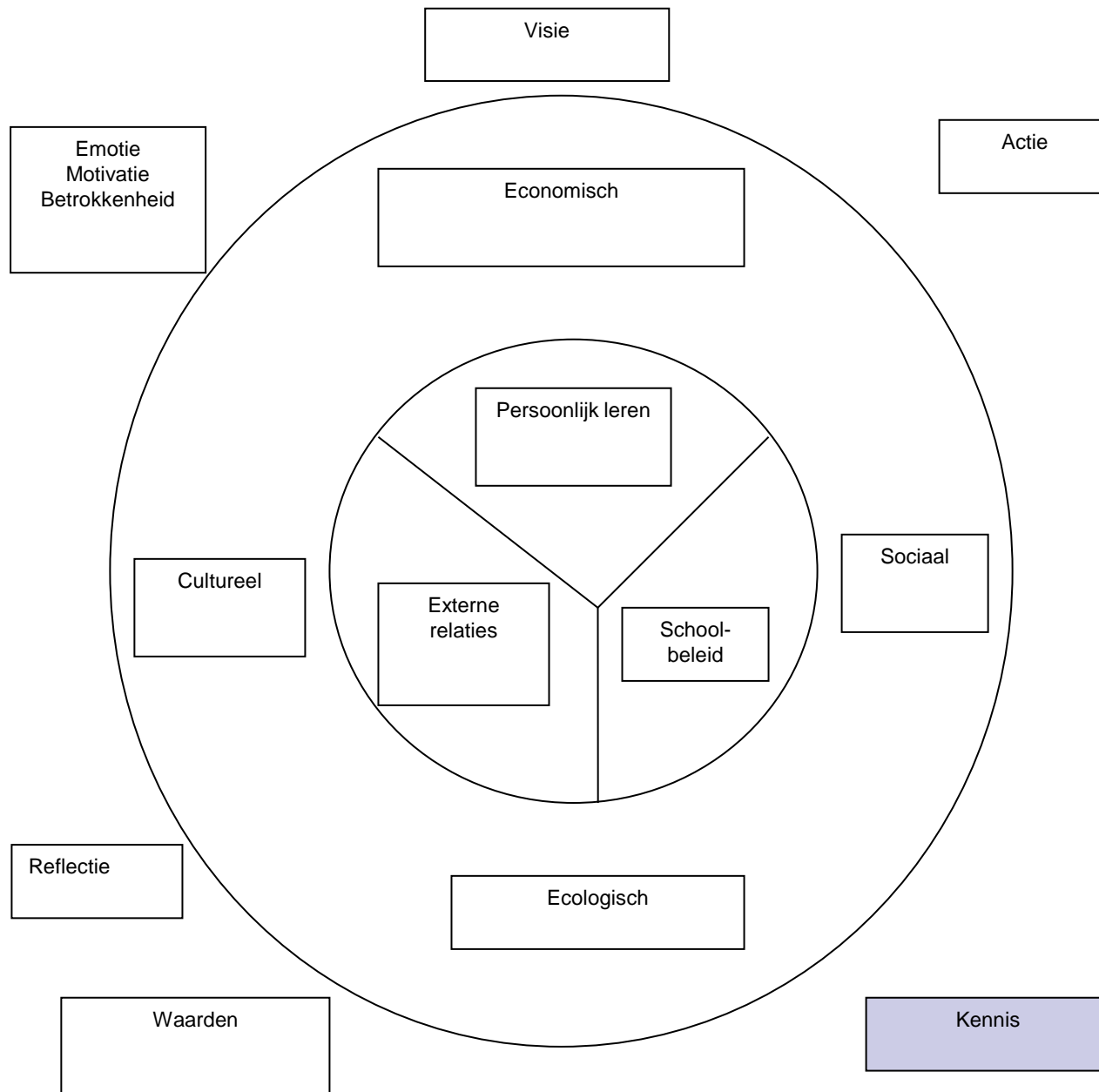
- Zelfstandig leren nadenken
- Kritisch leren waarderen van situaties
- Zelfstandig leren nadenken over / verwerven van inzicht in mogelijkheden en grenzen van persoonlijke en collectieve verantwoordelijkheid
- Kritisch leren overwegen van mogelijkheden om situaties te veranderen / te behouden
- Leren maken van persoonlijke en maatsch. keuzen
- Leren dragen en afleggen (individueel / collectief) van verantwoordelijkheid voor gemaakte keuzen

Richtinggevende principes voor het ontwerpen van doelen en leerinhouden van duurzame leefbaarheid

- Zoeken naar criteria voor duurzame leefbaarheid (= zoekproces naar kwaliteit van het leven en de leefomgeving – nu en in de toekomst)
- Zoeken naar maatschappelijk verantwoorde handelingsperspectieven
- Reflectie op gangbare en minder gangbare interpretaties en oplossingsrichtingen voor duurzame leefbaarheidkwesties

Visie

Actie

Emotie
Motivatie
Betrokkenheid

Economisch

Persoonlijk leren

Cultueel

Sociaal

Externe
relaties

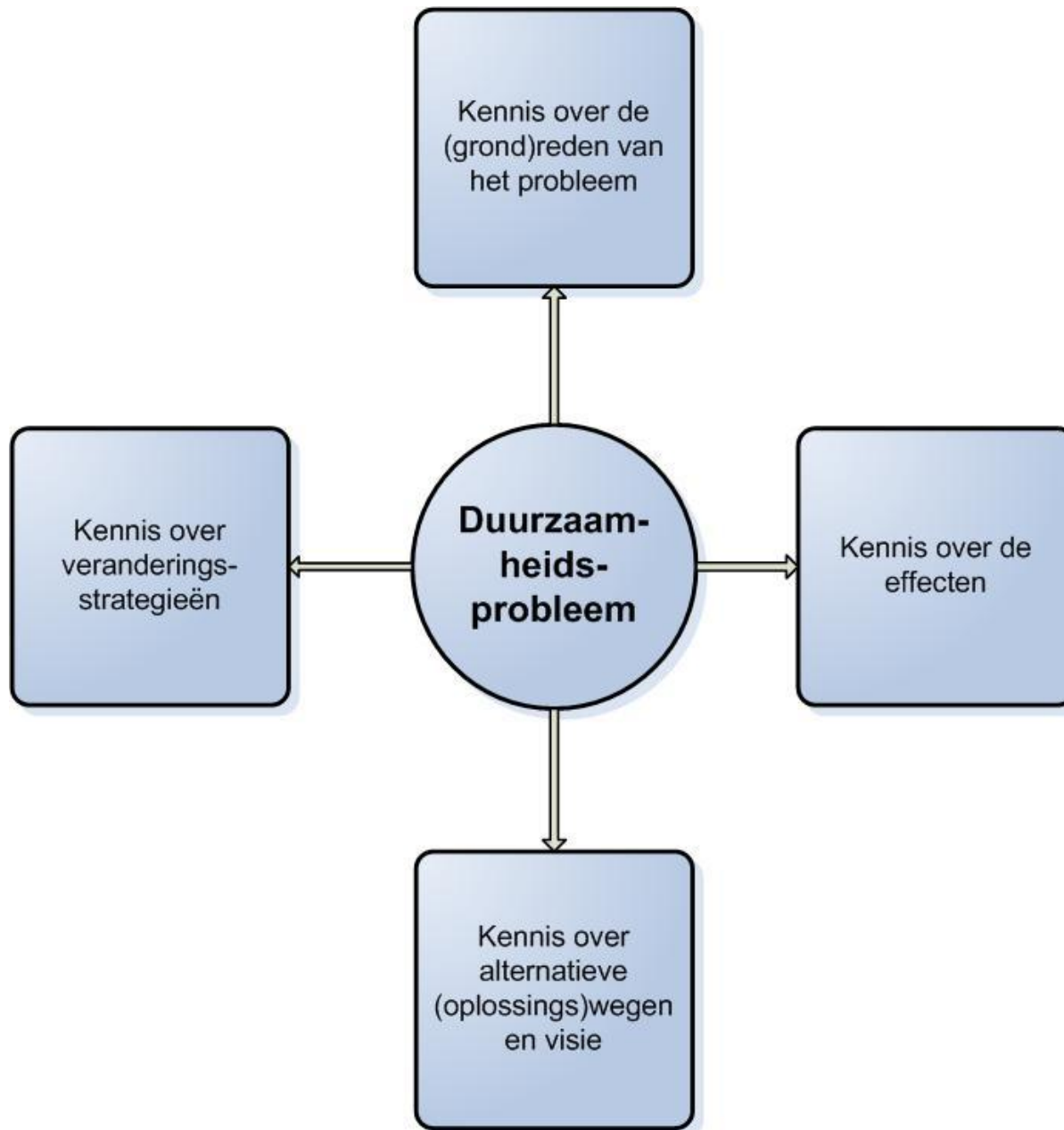
School-
beleid

Reflectie

Ecologisch

Waarden

Kennis

-
- Waarover gaat Duurzame ontwikkeling (DO)?
  - Waarover gaat Educatie voor DO (EDO)?
  - *Federale en Vlaamse ontwikkelingen*
  - Eindtermen en duurzame ontwikkeling

Ontwikkelingen binnen de federale context

- Staatssecretariaat voor Duurzame Ontwikkeling (Els Van Weert)
- Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) (voorzitter: Theo Rombouts)
- Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling

Ontwikkelingen binnen de Vlaamse context

- Bevoegdheid 'duurzame ontwikkeling': Y. Leterme
- Vlaamse strategie voor duurzame ontwikkeling ('*Samen grenzen ver-leggen*')
  - 10. Operationele projecten, maatregelen en acties
    - Duurzamer bouwen en wonen in Vlaanderen
    - ...
    - **Educatie voor duurzame ontwikkeling**
    - ...
- Strategie voor Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (trekker: dep. Onderwijs ???): projectfiche met doelstellingen en acties (goedkeuring op niveau VlaReg)

-
- Waarover gaat Duurzame ontwikkeling (DO)?
  - Waarover gaat Educatie voor DO (EDO)?
  - Federale en Vlaamse ontwikkelingen
  - *Eindtermen en duurzame ontwikkeling*

Eindtermen en duurzame ontwikkeling

- Huidige toestand:
  - ET: Aardrijkskunde, natuurwetenschappen, PAV (vooral 3de gr.)
  - VOET: milieueducatie, burgerzin, (gezondheidseducatie)
- Maar vooral ...
  - DO als onderliggende *ethos* bij algemene vorming (zie Key skills, EU)